

סנהדרין עה

ויקרא פרק כ פסוק יד – עונש

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשֶּׁה וְאֶת אִמָּהּ זָמָה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֶן וְלֹא תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם :

ויקרא פרק יח - אזהרה

(י) עֲרוֹת בֵּת בְּנֵד אוֹ בֵּת בְּתֻדָּ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתוֹ כִּי עֲרוֹתֵךְ הִנֵּה :

(יז) עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת בֵּת בְּנֵהּ וְאֶת בֵּת בְּתֻלָּהּ לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה הִנֵּה זָמָה הוּא :

הבנת רבא ואבבי במחלוקת ר' עקיבא ור' ישמעאל - סנהדרין דף עו עמוד ב

רבי ישמעאל	רבי עקיבא	
אותו ואת אחת מהן	אותו ואת שתיהן.	אתו ואתהן
אותו ואת אחת מהן, שכן בלשון יוני קורין לאחת, הינא. ואם חמותו מדרשא אתיא	אותו ואת שתיהן, ואם חמותו הכא כתיבא	אביי : משמעות דורשים איכא בינייהו
חמותו לאחר מיתה - בשרפה	איסורא בעלמא	רבא אמר : חמותו לאחר מיתה איכא בינייהו

אביי	רבא	
חמותו ואם חמותו	הבא על אשה שנשא בתה (אשה ואם חמותה)	משנתינו : הבא על אשה ובתה
חמיו - תני נמי חמותו ואם חמותו	אידי דקא בעי למיתנא אם חמיו ואם חמותו - תני נמי חמותו	למה בחלק השני של המשנה (איפה שיש מה שדרשו מהפסוק) כתוב חמותו ואם חמותו

מנהני מילי? דתנו רבנן :

1. **אִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשֶּׁה וְאֶת אִמָּהּ** - אין לי אלא אשה ואמה, בת אשה ובת בתה בנה מנין? נאמר כאן **אמה** ונאמר להלן **אמה** מה להלן - בתה ובת בתה ובת בנה, אף כאן - בתה ובת בתה ובת בנה.
2. מנין לעשות זכרים כנקבות - נאמר כאן **אמה** ונאמר להלן **אמה**, מה להלן - זכרים כנקבות, אף כאן - זכרים כנקבות.
3. מנין לעשות למטה כלמעלה - נאמר כאן **אמה** ונאמר להלן **אמה**, מה להלן - למטה כלמעלה, אף כאן - למטה כלמעלה. ומה כאן למעלה כלמטה - אף להלן למעלה כלמטה.

הבנת הקטע השני של הברייתא :

זכרים כנקבות	הסבר	
בת בנה כבת בתה	מוזכרים ביחד באותו פסוק	פירוש שנדחה
אם חמיו כאם חמותו	בשלב זה בברייתא לא הסברנו שאם חמותו אסורה אז איך אפשר לדרוש ממנה לאם חמיו?	עוד פירוש שנדחה
מנין לעשות שאר הבא ממנו (בתו שלא מאשתו – ויקרא יח: יז) כשאר הבא ממנה (בת של אשתו אפילו מבעל אחר – ויקרא יח: יז)	נאמר כאן זמה ונאמר להלן זמה וכו'.	פירוש של אביי
והא בשאר דידיה לא כתיבא ביה זמה!	אתיא הנה , אתיא אמה אמה	קושי על אביי ותירוץ

הבנת הקטע השלישי של הברייתא :

הסבר	למטה כלמעלה	
מוזכרים יחד באותו פסוק (ויקרא יח: יז)	בת בנה ובת בתה כבתה	פירוש שנדחה
האי למטה כלמעלה? למעלה כלמטה הואי! תירוץ : תני: למעלה כלמטה קושי : אי הכי נאמר כאן זמנה ונאמר להלן זמנה , אם חמותו ואם חמיו לא מוזכרות בפסוקים אז איך יש להגיד שכתוב זמנה לגביהם?	אם חמיו ואם חמותו כחמותו.	עוד פירוש שנדחה
נאמר למטה (ויקרא יח: יז) זמנה ונאמר למעלה (ויקרא ויקרא כ: יד) זמנה , מה למטה שלשה דורות - אף למעלה שלשה דורות. ומה בעונש עשה למטה כלמעלה (בחלק הראשון של הברייתא) - אף באזהרה נמי עשה למעלה כלמטה.	שלשה דורות למעלה כשלשה דורות למטה	פירוש של אבוי
כשם שבאזהרה על אשה ובתה, בת בנה ובת בתה שוים לבתה, כך גם בעונש, חמותו ואם חמותו יקבלו שריפה כמו חמותו למרות שחומרת האיסור פחותה	מאי למטה - למטה בחומרת איסור - אם חמותו ואם חמיו	רב אשי

גזירה שוה זמנה זמנה

עונש - ויקרא כ: יד	אזהרה - ויקרא יח: יז	
למעלה - 2 דורות	למטה - 3 דורות	
עונש שריפה (חלק ראשון של הברייתא)	3 דורות (חלק 3 של הברייתא)	מה אפשר ללמוד מכל אחד על השנייה

קושי על הבנת אבוי בברייתא השנייה: אי מה היא אם אמה אסורה, אף הוא אם אמו אסורה! וידוע שזה רק איסור דרבנן

- תירוץ**: אמר אבוי: אמר קרא **אמך היא** - משום אמו אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו משום אם אמו.
- עוד תירוץ**: רבא אמר: בין למאן דאמר דון מינה ומינה ובין למאן דאמר דון מינה ואוקי באתרה - לא אתיא.
- למאן דאמר דון מינה ומינה מה היא אם אמה אסורה - אף הוא נמי אם אמו אסורה, ומינה - מה היא בשריפה אף הוא נמי בשריפה. למאן דאמר שריפה חמורה - איכא למיפרך:
- מה להיא - שכן אמה בשריפה, תאמר בהוא - שאמו בסקילה.
  - ועוד: אמו בסקילה, אם אמו בשריפה?
  - ועוד: מה היא (קרובות אשתו) לא חלקת בה בין אמה לאם אמה - אף הוא נמי, לא תחלוק בו בין אמו לאם אמו - ושניהם בסקילה ולמאן דאמר סקילה חמורה - מהאי קושיא לא נידונה (יש להקשות רק את הקושי השלישי). ולמאן דאמר דון מינה ואוקי באתרה מה היא אם אמה אסורה - אף הוא נמי אם אמו אסורה, ואוקי באתרה: התם הוא דבשריפה, אבל הכא בסקילה, כדאשכחן באמו. למאן דאמר שריפה חמורה - איכא למיפרך:
  - מה להיא - שכן אמה בשרפה, תאמר בהוא - שאמו בסקילה!
  - ועוד: הוא כהיא, מה היא - לא חלקתה בה בין בתה לאם אמה, אף הוא - לא תחלוק בו בין בתו לאם אמו.
- ולמאן דאמר סקילה חמורה - מהאי קושיא לא נידונה (יש להקשות רק את הקושי השני).